

OM TE BEZOEKEN

* **Onze-Lieve-Vrouwekathedraal Antwerpen:**
schilderijen Kruisoprichting en Kruisafneming van Rubens

* **Sint-Pauluskerk Antwerpen:**
grote Calvarieberg met vele figuren als een binnentuin

* **Schrijnwerkersstraat Antwerpen:**
Calvarie in openlucht op 5 min. van het museum

* **Vleeshuis Antwerpen:**
'bloedberg' Calvarie in openlucht

In iedere kerk is er een volledige kruisweg in verschillende etappes aanwezig. Je kan er naar zoeken als je nog eens in een kerk bent. (meer info over Antwerpse kerken: www.topa.be)

OM THUIS TE DOEN

Pasen is een lentefeest. In de natuur komt alles weer tot leven. Paaseieren en een paastuintje zijn tekens van nieuw leven.

Natuurlijk gekleurde eieren

Kook de eieren in een pannetje met water en een beetje azijn. Doe er daarna verse groenten bij. Voor rode eieren heb je rode bieten nodig. Met spinazie worden de eieren groen en met uien goudgeel. Met rode kool kleur je ze blauw en met wortelen oranje. Laat de eieren na het koken goed drogen. De eieren gaan mooi glanzen als je ze opwrijft met een druppel olie.

Paastuintje

Begin 2 weken voor Pasen. Bekleed een mandje met plastic en vul het met aarde. Koop bloembollen (minarcissen en blauwe druifjes) die bijna uitkomen en tuinkerszaad. Zet de bollen met het puntje naar boven in de aarde. Strooi er wat tuinkerszaadjes omheen. Leg later enkele kleine paaseitjes in je tuintje en dan ziet het er met Pasen op zijn paasbest uit!

Dit is een product van het Museum Mayer van den Bergh en de dienst Publieksbeleid van Musea stad Antwerpen.

Tekst en tekeningen:

Chris Ferket voor Mooss vzw - www.mooss.org

Lay-out en pictogrammen:

Grafisch centrum stad Antwerpen

Onder de loep

Pasen, een nieuw begin

[Voor de begeleiders]

Eerst even dit...

De speurtocht bestaat uit 2 delen. Het grootste blad is bestemd voor kinderen van 8 tot 12 jaar. Dit gedeelte is voor de ouders of andere begeleiders.

Je vindt hier:

- de antwoorden op de vragen voor de kinderen.
- achtergrondinformatie over kunstwerken en voorwerpen.

De werken zijn kostbaar en teer. Raak ze niet aan!
Veel plezier op jullie zoektocht samen door het museum!

Zaal 7
biblio-
theek

Het paasmaal

Laatste Avondmaal en Elevatie van de hostie - inv. 608.

Van het middeleeuws boek waaruit deze miniaturen (kleine illustraties) komen, is enkel nog deze bladzijde bewaard gebleven.

Bij Pesach herdenken de Joden hun bevrijding uit de slavernij van Egypte. Ze eten brood zonder gist. Dit herinnert hen eraan dat ze zo snel uit Egypte waren vertrokken, dat ze geen tijd meer hadden om het brood te laten rijzen.

Ook Jezus en zijn leerlingen eten **ongedeseemd brood** bij hun paasmaal. Ze drinken **wijn**.

Jezus en de andere leerlingen zitten **achter** de tafel. **Judas** zit alleen **voor** de tafel. Hij zal de maaltijd eerder verlaten om naar de hogepriesters te gaan en hen te vertellen waar ze Jezus best gevangen kunnen nemen.

Johannes is de leerling die zijn **hoofd tegen Jezus' borst** legt.

Zaal 6
Michell

Gevangen

Het beeldje waarop Jezus' intocht in Jeruzalem wordt afgebeeld, is het **5de beeldje** uit de reeks.

(P.S. Op het 3de beeld is ook een paard/ezel te zien. Het stelt de Vlucht naar Egypte voor, een episode uit het kerstverhaal. Zie hiervoor het zoekblad Stille Nacht, eveneens beschikbaar in het museum)

De verhalen en beelden die bij elkaar horen zijn:

- 1 – B (inv. 334)
- 2 – C (inv. 340)
- 3 – A (inv. 342)

Bij zijn gevangenneming wordt Jezus gezeseld en bespot. De soldaten verkleden hem voor de grap als koning. Ze doen hem een rode mantel aan en zetten een kroon van doorntakken op zijn hoofd.

Zaal 6
Michell

De kruisweg

Passieretabel toegeschreven aan Jan Borreman III – inv. 403

Ontbrekende voorwerpen in de handen:

De persoon achter het kruis droeg mogelijk een **zweep of gesel** om Jezus aan te porren zijn kruis te dragen. Bij de beul vooraan ontbreekt een **hamer** om Jezus vast te nagen aan het kruis.

Vooraan zit Veronica. Ze wist het bezwete gezicht van Jezus af. Zo ontstaat een afdruk van zijn gezicht op het doek. Dit is de 'Vera Icon', het ware gelaat.

Zaal 10
gotiek

Zaal 4
Metsys

Jezus' dood

Welke voorwerpen/figuren staan er op de kunstwerken?

- **Calvarie met heiligen en stichter - inv. 182:**
Maria (het zwaard in haar hart verwijst naar haar verdriet), Johannes (met boek en rode mantel), Maria Magdalena
- **Christus aan het kruis - inv. 643:**
schedel, inri, Maria, Johannes
- **Calvarie met stichterspaar - inv. 27:**
schedel, inri, Maria, Johannes, Maria Magdalena

Vaak worden ook andere heiligen en de opdrachtgevers voorgesteld.

Zaal 4
Metsys

In rouw

Engelen behoren tot de hemelse wereld van God. Het zijn boodschappers en ze zijn alomtegenwoordig. Engelen verschijnen bij de geboorte van Jezus (zie ook kerstverhaal in zoekblad Stille Nacht) en ook nu, bij zijn dood. De treurende engelen tonen dat zowel de aarde als de hemel rouwt om het verlies van Jezus.

Zaal 12
Aertsen

De kruisafneming

Schilderij waarop de voorwerpen staan: Kruisafneming van Bernart van Orley – inv. 26

De **tang** diende om de nagels uit de handen en voeten van Jezus te trekken. De **doornenkroon** zat op Jezus' hoofd. De zijwonde werd aangebracht door een soldaat met een lans om zeker te zijn dat Jezus dood was. De vrienden die Jezus van het kruis halen en zullen begraven zijn Jozef van Aritmathea en Nicodemus. Maria valt in zwijm. Johannes ondersteunt haar.

Zaal 10
gotiek

Jezus verrijst uit zijn graf

Tussen de 'bewening' en de 'verrijzenis' wordt Jezus **begraven**.

Passende woorden bij de schilderijen:

- **Bewening van Vrancke van der Stockt - inv. 3:**
somber, rouwen, donkere kleuren, verdriet
- **Verrijzenis - inv. 1:**
vreugdevol, zegenen, felle kleuren, hoop

De soldaten, die de wacht houden bij het graf, slapen. Het graf wordt geopend met behulp van engelen. God en de cherubijnen (engeltjes in het blauw) bovenaan kijken toe.

Zaal 7
biblio-
theek

Verder leven in herinnering

De **hostie** is het teken van **Jezus' lichaam**.
De **kelk** staat voor zijn **bloed**.

OM TE LEZEN

✘ **Bijbel voor kinderen - Nieuwe testament**

Marianne Busser en Ron Shröder
2000 Van Holkema en Warendorf, Houten
ISBN 90 269 9276 9

✘ **Waarom is de paashaas geen hond?**

Leen van den Berg
1999 Mozaïk - Clavis, Hasselt
ISBN 90 6822 642 8

✘ **Alsof je er zelf bij was**

Stephanie Jeffs
2001 Ark Boeken, Amsterdam